

AZORS

Agencija za osiguranje
Republike Srpske

SEKTOR OSIGURANJA U REPUBLICI SRPSKOJ

Božana Šljivar
Agencija za osiguranje RS

Sadržaj

- Osnovne karakteristike tržišta osiguranja
  - Statistika tržišta osiguranja
  - Posrednici u osiguranju
  - Međunarodni standardi nadzora
  - Budući pravci razvoja
-

Osnovne karakteristike tržišta

Zatečeno stanje :

Nerazvijenost u odnosu na ostale segmente finansijskog sistema

- **Ekstenzivan rast, struktura premije**
- **Loša bilansna struktura aktive – nenaplaćena potraživanja, skriveni gubici**
- **Potkapitaliziranost**
- **Nedovoljne tehničke rezerve i bez adekvatnog pokrića, neusklađena ročna struktura sredstava za pokriće i obaveza**
- **Nekontrolisana ulaganja**
- **Nizak stepen diversifikacije, likvidnosti i profitabilnosti sredstava za pokriće tehničkih rezervi**
- **Nizak nivo transparentnosti, transakcije sa povezanim licima - konflikt interesa**
- **Nerazvijeni sistemi interne kontrole i interne revizije**
- **Nekontrolisano poslovanje posrednika**
- **Nelojalna konkurencija u AO** (malo tržište s puno konkurenata, glad za premijom, obim prodaje važniji od profita)
- **Odsustvo adekvatnog regulatornog okvira i nezavisnog nadzora do 2006. godine**

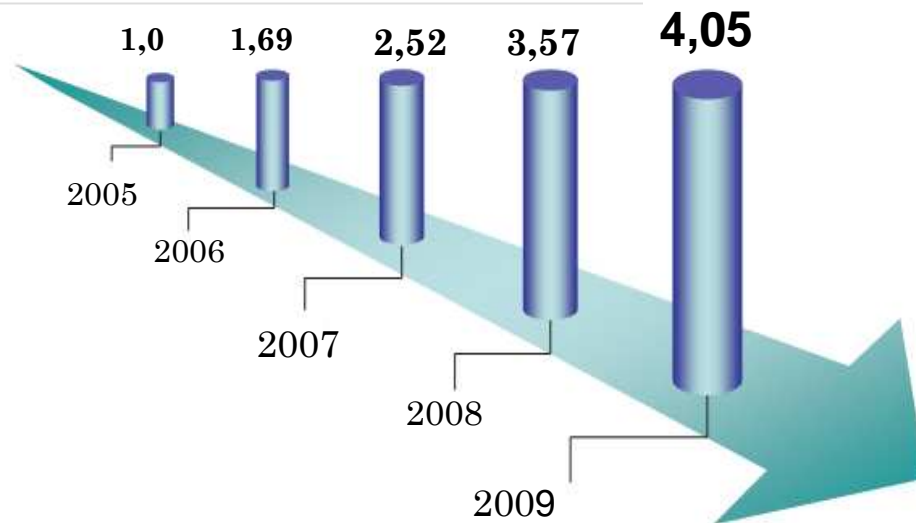
Struktura finansijskog sektora RS

Dijelovi fin. sektora	2006.		2007.		2008.		2009.		Indeks rasta 09/08
	Aktiva (u mil.€)	Udio (%)	Aktiva (u mil.€)	Udio (%)	Aktiva (u mil.€)	Udio (%)	Aktiva (u mil.€)	Udio (%)	
<i>Banke</i>	1.631	75,65	2.750	84,22	5.749	88,50	5.381	86,41	93,60
<i>Zatvoreni IF</i>	375	17,41	289	8,86	218	3,36	287	4,61	131,65
<i>Društva za osiguranje</i>	81	3,77	97	2,97	212	3,26	237	3,81	111,79
<i>Mikrokreditne organizacije</i>	69	3,18	129	3,95	311	4,79	317	5,09	101,93
<i>Lizing društva</i>	0	0,00	0	0,00	6	0,09	5	0,08	83,33
Ukupno	2.156	100,0₁	3.266	100	6.496	100	6.227	100	95,86

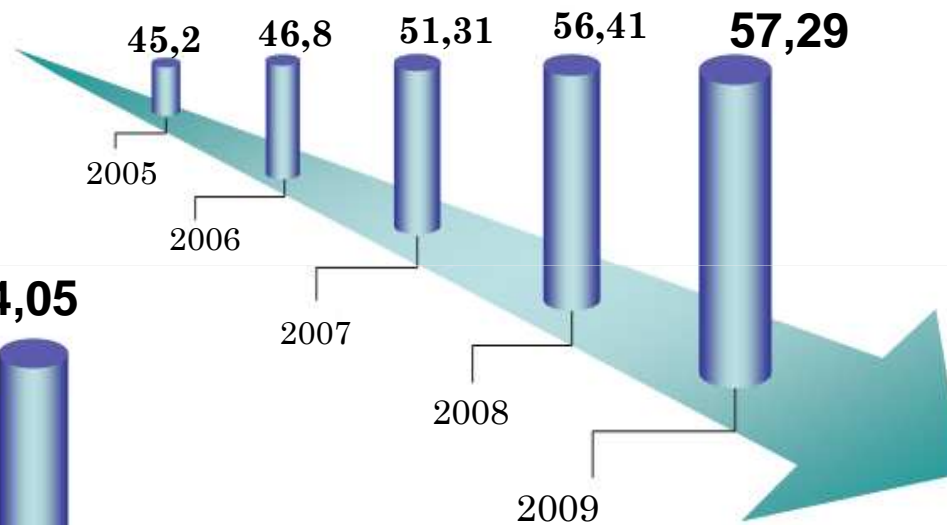
Statistika tržišta osiguranja RS

**Konstantan rast premije
11 društava za osiguranje
Uticao krize**

Životno osiguranje u mil. €

Neživotno osiguranje u mil. €

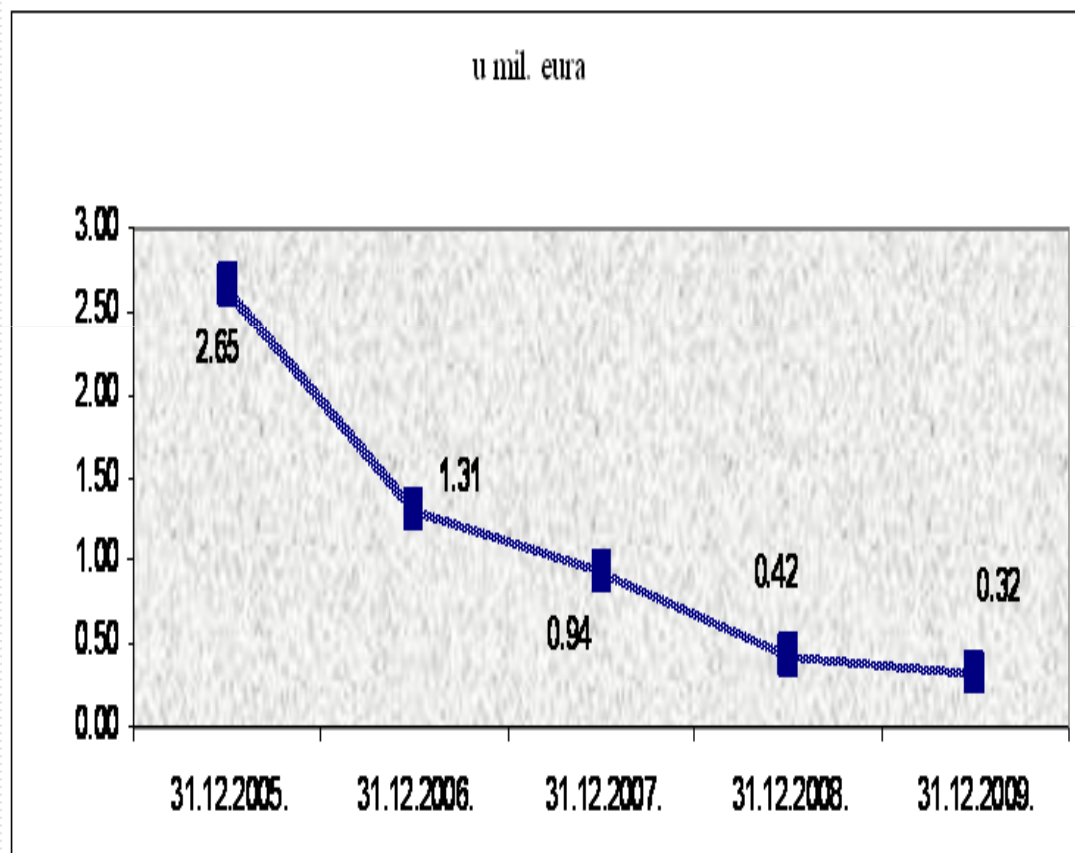
Statistika tržišta osiguranja RS

OPIS	2006.	2007.	2008.	2009.
Premija po stanovniku €	33,64	37,45	41,74	42,90
Premija/BDP %	1,46	1,43	1,39	1,41
Dobit/ukupan prihod %	9,57	6,54	-1,36 -1,43	1,80 4,25
Isplaćene štete/ premija %	30,62	31,36	35,51	33,65
Povrat na imovinu ROA %	6,44	4,05	-0,79 -0,85	1,04 2,67
Povrat na kapital ROE%	14,66	9,23	-1,77 -1,91	2,70 6,66
Životno osiguranje/ ukupna premija%	3,48	4,69	5,96	6,61
Autoodgovornost/ Ukupna premija %	75,97	74,13	70,46	71,27

Statistika tržišta osiguranja RS

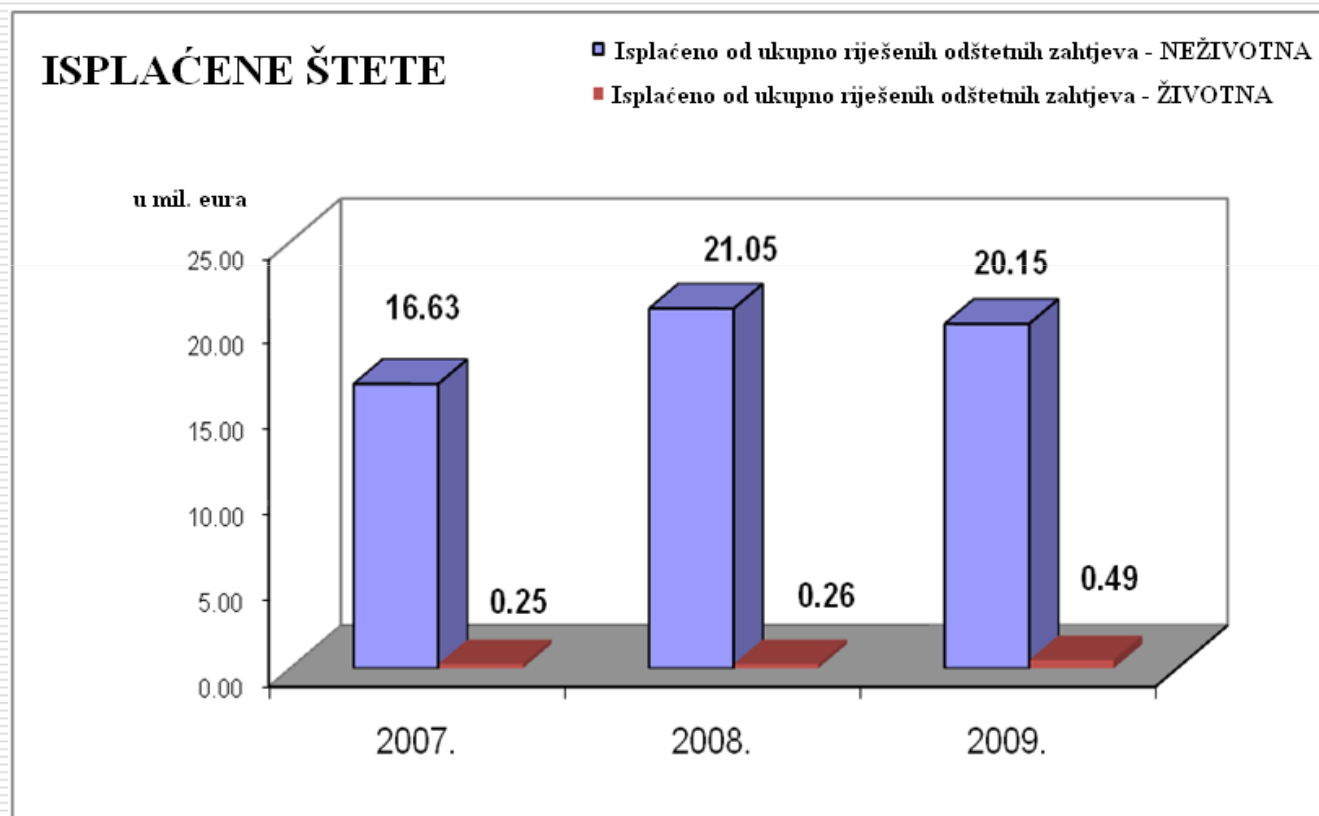
Neisplaćene štete

- Poseban nadzor
- Izmjena Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti – usklađivanje sa direktivama EU – rokovi za isplatu štete
- Ombdusman u osiguranju od 2008. g.
- Prekršajne prijave kao nadzorne mjere

Statistika tržišta osiguranja RS

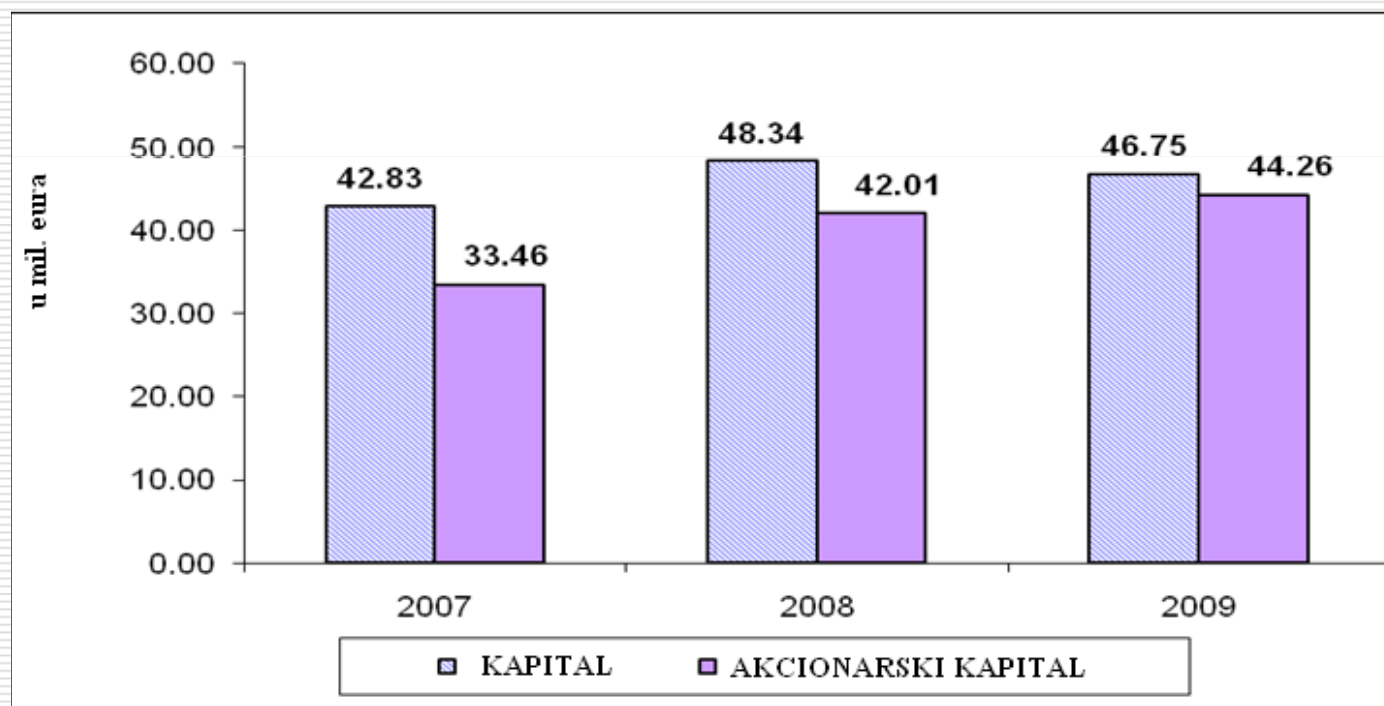
poboljšanje koeficijenta efikasnosti isplate šteta

Kapital društava za osiguranje

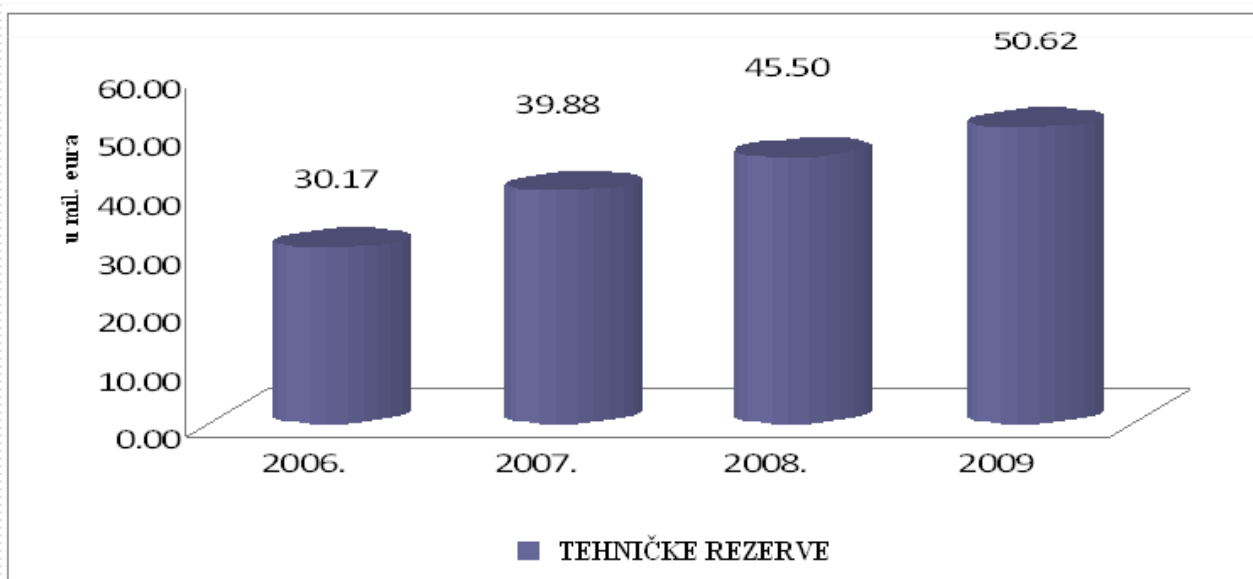
**Povećanje osnovnog kapitala – rezultat nadzornih aktivnosti
Agencije Pokriće minimalnog garantnog fonda – namjenski
depozit ili državne hartije od vrijednosti**

Obračunate tehničke rezerve

Primjena nove regulative i nadzorne aktivnosti:

- obraču na osnovu aktuarskih priznatih metoda
- konzistentna primjena
- brži rast od premije
- unapređenje nadzora- standardizovano elektronsko izvještavanje , nova pravila za aktuarske izvještaje i mišljenje

Posrednici u osiguranju

- Značaj i uloga
    - **profesionalizam**
    - **specijaliziranost** (detaljno poznavanje proizvoda osiguranja i osiguravača)
  - Međunarodni standardi – direktiva EU 2002/92 IMD
(agenti, brokери, nezavisni finansijski savjetnici)
  - Domaća regulativa
  - **Trenutno stanje 30.09.2010.**
    - **400 lica sa položenim ispitom**
    - **137 registrovanih zastupnika fizičkih lica**
    - **43 samostalnih preduzetnika**
    - **10 društava za zastupanje sa sjedištem u RS i 3 filijale iz FBiH**
  - Problemi
    - nedovoljna edukovanost
    - teškoće u kontroli rada nelicenciranih zastupnika
    - nedozvoljene transakcije i odnosi sa društvima za osiguranje
    - problem principal - agent
    - uticaj na nelojanu konkurenciju u AO
-

Nova regulativa o posredovanju

Novi učesnici

Promjena pravila poslovanja

Preciznije definisane mjere u nadzoru

Cilj : poboljšanje kvaliteta usluga i bolja zaštita klijenta

Prednosti i za klijente i za društva –unapređenje ponude

(troškovi, razmjena informacija, povećanje konkurentnosti, usluga u paketu, odgovornost)

Konflikt između zaštite potrošača i liberalizacije posredovanja

---

Informacije za klijente

/

Očekivanja

- Identitet posrednika/licenca
- Odnosi sa društvom za osiguranje – vlasnički i drugi
- Postupak prigovora
- Visina provizije
- Vrsta usluge koja se pruža

- Broker je dužan da za klijenta: izradi analizu rizika, predloži primjereno pokriće, izvrši procjenu troškova osiguranja, upozna sa uslovima osiguranja i pravilima za obračun premije, obavijesti klijenta o svim direktnim i indirektnim rizicima koji su mu poznati ili bi mu mogli biti poznati, pruža pomoć za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju i kod nastupanja osiguranog slučaja

- Stručnost i iskustvo
- Odgovornost
- Transparentnost

- Razumijevanje potreba klijenta
- Proaktivan pristup –prodaja orijentisana prema klijentu
- Brza izmjena informacija

- Finansijska edukacija korisnika usluga

= **Cjelovita i kvalitetna usluga**

Međunarodni standardi nadzora

Direktive EU i Međunarodna asocijacija supervizora u osiguranju IAIS - Osnovni principi osiguranja (ICP)

Cilj nadzora: održavanje efikasnog, sigurnog, pravičnog i stabilnog finansijskog tržišta

Kvalitativni i integrisani pristup

- **Kontinuirana supervizija** / Efektivnost i proaktivnost / **Procjena kvaliteta procesa upravljanja u društvima**

Zadaci nadzora –procjena

- kompetentnosti upravljačkih struktura da upravljaju preuzetim rizicima
- adekvatnosti sistema internih kontrola
- sposobnosti društva da blagovremeno identifikuje i procjenjuje preuzete rizike, te preduzima blagovremene i konzistentne mjere

Ovi zadaci se vrše kroz pregledanje, analizu i ocjenu:

- ✓ Plan poslovanja – Finansijski izvještaji
  - ✓ Tehničko vođenje osiguranja (adekvatnost premije i tehničkih rezervi)- Ulaganja sredstava
  - ✓ Upravljanje rizicima
  - ✓ Odnosi sa klijentima
-

Novi model supervizije

CARMELS

- C = Capital adequacy / Adekvatnost kapitala
- A = Asset quality / Kvalitet aktive
- R = Reinsurance / Reosiguranje
- A = Actuarial issues / Aktuarska pitanja
- M = Management soundness / Dobro upravljanje
- E = Earnings and profitability / Zarada i profitabilnost
- L = Liquidity / Likvidnost
- S = Sensitivity to market risk / Osjetljivost na tržišni rizik

Osnovni indikatori finansijske solidnosti društva za osiguranje

---

ALM u društvima za osiguranje

- Integrisani sistem upravljanja i praćenja rizika neadekvatnog upravljanja imovinom i obavezama
  - Sveobuhvatni sistem praćenja rizika koji ima neposredni uticaj na rezultat
  - Trajni proces formulisanja, implementacije, praćenja i prilagođavanja strategije upravljanja aktivom i pasivom

  - Ciljevi:
    - Iskoristiti šanse
    - Izbjeći rizike
    - Obezbijediti stabilnost poslovanja
    - Zaštita interesa osiguranika i svih uključeni strana
-

Pravila propisna od strane Agencije:

Pravilnik o visini i načinu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi i minimalnog garantnog fonda društava za osiguranje

Pravilnik o načinu uvrđivanja i praćenju likvidnosti društava za osiguranje

Pravilnik o načinu procjenjivanja bilansnih i vanbilansnih pozicija društava za osiguranje

---

Sektor osiguranja u narednom periodu

- Nova regulativa – zakoni i podzakonski akti, novi okvir supervizije u EU
- Promjene u poslovnom okruženju
- Mjere nadzora – odmjerene i postupne
- Stvaranje pretpostavki za dugoročnu stabilizaciju i razvoj sektora
- Stimulativne poreske i druge mjere
- Liberalizacija tržišta autoodgovornosti
- Novi proizvodi
- Unapređenje kanala distribucije (internet, telefon, bankoosiguranje, financijske usluge kao dodatak velikih prodajnih lanaca)
- Finansijska edukacija potrošača
- Uloga osiguranja na finansijskom tržištu –promovisanje finansijske stabilnosti
- Osiguranje i ekonomski razvoj (mobilizacija štednje, upravljanje rizikom, dopuna javnim socijalnim programima)

Hvala na pažnji

Božana Šljivar
azors.kabinet@blic.net
